

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 -
Negyedévre	1 -

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoknál —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

A nazárethi sz. család társulata.

Nagyok a veszedelmek, melyek manapság az egész emberi összességet fenyegetik, a társadalom életerejét bénítják és jólétét aláássák; halálosan veszedelmesek azon bajok, melyeket társadalmi betegségeknek nevezünk s melyek mint a rákfene pusztítanak a társadalom minden rétegeiben. Bármerre tekintsen szemünk, mindenütt oly tünetekkel találkozunk, melyek kétségtelenné teszik, hogy az emberi társadalom beteg, de nagyon beteg; mindenfelé pusztít a hitetlenség és az erkölestelenség, melynek hatása alatt az emberek oly elveket vallanak, oly irányt követnek, mely a kereszténység szellemével homlokegyenest ellenkezik.

Emberi alakba bujt szörnyetegek megvetik, sőt nyíltan szidalmaznak, úgy az egyházi, mint a világi előljáróságot, — elvetemedettségökben elkábitják s megrontják a könnyen hívő lelkeket, — fűt-fát, szabadságot ígérnek azoknak, akik zászlajukat követik, holott ők maguk a romlottság és feslettség rabszolgái, hamis próféták, akik a népet jégre vezetik és veszedelmes szakadásokat hoznak be. (Sz. Péter 2. levele, 2. 1.) Így fenyeget, így pusztít mindenfelé a gonoszság szelleme, melynek utját kell állni, ha csak az emberi társadalom önmaga sirját ásni nem akarja. De miképen lehetséges ez?

Ennek csak egy módja van, ha t. i. az emberek ismét az egyház szavaira hallgatnak, vele tartanak és testestől-lelkestől hozzá ragaszkodnak, mert egyedül csak az egyház, mely mindenha tanítója és pásztorja volt a népeknek, segíthet ez öreg bajon — Igen, csakis az egyháznak, ezen szerető édes anyának kezében van a hatalom és orvosság, mely a társadalmi bajokon segíteni, sebeket gyógyítani, és a jó egészséget ismét visszaadni képes.

S valóban a kath. egyház sohasem késett a

gonoszság ellen nyílt sisakkal küzdeni, de, sőt mindenha teljes erejével oda hatott, hogy a koronkint feltűnedező bajoknak elejét vegye, a megtévedt emberiséget a jó utra visszaterelje s így siron innen, siron túl boldoggá tegye. Így tett minderkor, így tesz most is, mert nem tölténé be hivatását, ha másképen cselekednék.

Midón tehát a jelenleg sz. Péter örökében ülő egyházfő, XIII. LEO pápa, folytonos éber figyelemmel kíséri a beteg emberi társadalmat és apostoli körleveleiben övét figyelmezteti a nagy veszedelmekre, azon fölül pedig rámutatva az öreg hajók kuforrásaira, okaira, egyuttal hathatós ellenszereket is ajánl ezek ellen, ekkor, mondom csak Istenadta kötelességét teljesíti.

Mindnyájan jól ismerjük a nagy pápa apostoli körleveleit, melyek mindegyike fényesen bizonyítja, mennyire szíven hordja korunk e kimagasló alakja, nagy bölcselője, államférfia és nemzetgazdája a társadalom jólétét; mindnyájan ismerjük egész valóját és nemes lelkületét a nagy munkásbarát vagy szocialista pápának, mint ahogy őt a francziák oly találóan elvezették.

Hogy pedig az oly sokszor ismételt és hangsúlyozott ezé irányos elveknek és nemes eszméknek a gyakorlati életben is legyen fogantatja s haszna, evégből alapította, illetve általánosította 1892. jun. 14. kelt brevéjében a nazárethi sz. család társulatát, melynek segítségével mindenek előtt a családot akarja megmenteni s a jó ügynek ismét megnyerni, mint amely az emberi társadalomnak alapja. A mindennapi tapasztalás ugyanis eleddig már eléggé megtanította az embereket, hogy úgy az egyes családok, mint az emberi összesség vagy társadalom jólétének s megelégedésének alapja ott ring a bölcsőben, ott gyökerezik a családi tűzhelyben. Az életet szorgosan megfigyelő emberek tapasztalata kétségkívül bebizo-

uyította, hogy esakis ott, hol a jó léleknek gyertyát gyújtottak, vagyis hol az istenes élet és keresztény erények legnagyobbja: az önmegtagadás nemcsak csirába indult, hanem mély gyökeret vert, ott honol az igazi boldogság, a megelégedés és jólét. Már pedig mindez másképen el nem érhető, mint a keresztény családi életszentségének és szellemének ápolása révén, a szoktatás és jó házi nevelés útján, mely egyedül képes az egyháznak engedelmes fiait, a hazának pedig, vagyis a társadalomnak hasznos jóravaló polgárokat adni. Ez oknál fogva nem elég, hogy a család szent módon, az isteni kegyelem szerepén jöjjön létre, mondja XIII. LEO pápa nevezett brevéjében, hanem fölötte szükséges, hogy a házasság mindenha a szent törvények ösvényén haladjanak, mert esakis így jöhet létre az igazi keresztény családi élet, csakis így alapítható meg a való igaz családi boldogság. E részben ugyancsak szerencsések a keresztény házasságok, mert az isteni gondviselés jóvoltából folytonosan szemük előtt lebeg a nazarethi sz. család tündöklő példája, melyben mint egy tükörképben megtalálhatja kiki ugy az istenesség és erények indító okát, mint vonzó erejét. S valóban, a családtyák megtalálják Józsefben az atyai örökös és gondoskodás mintaképét, a családanyák viszont a szűz Máriában az anyai szeretet, tisztesség, alázatosság, vallásosság és nőiességének remek példáját s végtére a gyermekeknek világító szövétnekül szolgáló finni szeretet és engedelmesség dolgában Jézus példája, akiről írva van, hogy szüleinek engedelmes volt. Akik nemes vérből származnak, megtanulhatják a királyi családból eredő „Sz. Család”-tól, hogy az elszegényedés és megpróbáltatás napjaiban is meglehet tartani a tisztességet és Istenben vetett bizalmat; akik meg gazdagok és jólétnek örvendenek, megtanulhatják mennyivel nagyobb értéke van az erénynek, mint a jómódnak vagy gazdagságnak. Az iparosok, napszámosok és munkások s általában mindazok, kik főleg napjainkban az élet nehéz gondjaival küzdenek és szegényes viszonyok közt élnek, megtanulhatják, miképen kelljen kevéssel is beérni s mellette boldognak lenni. Hiszen a nazarethi szent családnak is ez volt sorsa: szűkölködve anyagi jólét nélkül, szent József keze munkájából tartotta fenn azt, sőt mi több, az isteni kezek (Jézus) is iparos munkát végeztek.

Nem esoda tehát, ha sokan, akiket gazdagsággal áldott meg az Ég, szívesen lemondtak mindenkiről, csak hogy a nazarethi sz. családdal: Jézus, Mária és Józseffel szegénységben élhessenek. Ily jó-

ságos atyai szavakkal buzdítja a szent atya édes fiait a szent család követésére és tiszteletére; ilyen atyai hangon szól ugyancsak a világegyház összes püspökeihez, ugy is mint testvéreihez, felszólítván őket, hogy a mai keresztényellenes szellem ellensúlyozására és kiirtására alakítsák meg egyházmegyéikben az általa ujjonnan szervezett „nazarethi sz. család társulatát.”

Több mint egy éve, hogy a szent atya ez apostoli körlevelét kibocsájtotta s néhány nappal később 1891. jun. 20. a társulat szervezetét, alapszabályait, kiváltságait stb. megerősítette, de hazánkban mind- eddig -- ha jól vagyunk értesülve a kalocsai érsek séget kivéve -- semmi sem történt e társulat meghonosítására, pedig ugyancsak lenne dolga, feladata elég.

Midőn ezzel szemben azt látjuk, hogy külföldön már javában virágzik, azon alázatos kéréssel fordulunk az intéző körökhöz, léptessék életbe e társulatot, hadd lássuk eredményét, hadd élvezzük gyümölcsét: mert hiszen az összes társulatok között nincs egy sem, melytől annyi jót várnánk, mit éppen az am-lyről szólunk. A szentséges atya ismét tovább ment egy lépéssel s folyó évi jun. 14-ikén kelt brevéje által már ünnepet is rendelt a nazarethi sz. családnak, mely minden évben vízkereszt után 3. vasárnap lesz megtartva duplex maius ranggal azon egyházmegyéikben, melyek ez ünnepet megülni akarják. Azon óhajással zárjuk be sorainkat, vajha hazánk minden egyházmegyéjében kánonilag megalakulna e társulat s vajha a jövő 1894. évben mindenütt megünnepelnék már a sz. család új ünnepét, amely különös kiváltságból kivételesen hetvened vasárnapon (január 28.) lesz megtartva olyatén módon, hogy a privilegiált vasárnap csak kommemorálva leszen.

Dr. Melchisedech.

A hazai történelem tanításáról a népiskolában.

Hazánk milénium ünnepélye kedvező alkalmat nyújt arra, hogy nemzetünk ezer éves multjára visszapillantunk, s az abban előforduló nevezetesebb mozzanatok, történelmi kimagasló alakok működését megelevenítve, a jövő nemzedéknek, a népiskolai ifjuságnak, az eddigieknél sokkal kimagaslóbban tüntessük föl. Hála Istennek, hazánk történelmi multjának minden lapja állít elő oly alakokat, a kiknek szemléltetése bámulatra ragadhatja a serdülő ifjuságot, s hódoló tiszteletre gerjesztheti azok iránt.

Nem tagadható tehát, hogy e tanításunk a szív és jellemképzésre a legnagyobb befolyást van hivatva tenni. Azért e észlelő okvetlen fell kell használni, oly tételeket vevén föl, mely főképp értelmök, szívök és jellemök, s különösen hazafiságukra fejlesztő befolyással van. Ezeket élet és jellemrajzokban s lehetőleg időrendben kell feldolgozni.

Hisz csak így ismertethetjük meg tanítványainkat arról, hogy őseink még a pogány korban az emberi szeretet azon fokán állottak, hogy a meghódított népeket nem igázták le, s fűzték rablánczokra, s nem fosztották meg birtokaikból miként azt más pogány nemzetek tették, hanem magukkal egyenlő szabadokká téve, egyenlő jogban részesítették. Őseink e nemes tette minden pogány népek fölé helyezi őket.

Hát Szent Istvánnak a szelid és kegyes királynak, mily nemes tette volt az, midőn az őt meggyilkolni akaró orgyilkosnak kegyesen megbocsátott. A hazaszeretetnek mily szép példája az, midőn Péter a német esásárhoz fordulva segélyért neki az országot felajánlotta, a magyarok inkább Endrét hívták meg királynak, sem hogy a hazaárulást, s az ez által okozott megaláztatást, eltűrjék.

A vallásosság kimagasló példája Szent László mily megfeszítetetésben részesült az összes európai fejedelmek előtt. Hát Könyves Kálmánnak tudomány szeretete, mily nagy lidérez nyomás alul szabadtotta fel az emberiség babonás eszméit. Hogy őseink a szerenesétlenség által sújtottak iránt is mily jóindulattal viseltek, bizonyítja az árviz által sújtott szerenesétlen szászok befogadása, II. Géza alatt.

III. Béla a ki 10 évig neveltetett görög földön, hazája iránti ragaszkodásának mily jelét adá abban, hogy daczára más irányu neveltetésének még sem hagyta el nemzeti nyelvét és erkölcesit.

Az igazságon alapuló nemes bátorságnak mily szép példája Imre, a ki vesszővel mer menni őcsese táborába. S viszont a király iránti hódoló tiszteletnek mily szép jelét adja a magyar sereg, midőn fölkent királyát nemesak nem bántja, hanem útát nyit neki. Hát a künök befogadása IV-ik Béla alatt nem azt mutatja-e, hogy a magyarok sohasem fordítottak hátat a segélyért hozzájuk folyamodóknak; hanem szeretettel karolták magukhoz.

Robert Károly alatt a nemes önfeláldozás és hősi halálnak nagyszerű példáját emelhetjük ki Dezső magyar vitéz tetteben, a ki a királylyal ruhát cserél, hogy azt megmenthesse. Nagy Lajos alatt ennek ellenkezője, a király nagylelkűsége tűnik ki akkor, midőn az ár által elragadott Szeredai után vízbe ugorva, ennek életét menti meg. Mily szép példák a hazaszeretetre Hunyadi János hősi vitézsége, Mátyás király igazságszeretete, Zrinyi Miklós hős halála stb. Hát a király iránti ragaszkodásnak mily szép példája volt az, mikor a magyarok Mária Terézia egyetlen újmutatására kardot kötöttek és megmentették királynéjokat és birodalmát.

De nem fűzöm tovább e példákat, hisz bazánk történe-méből esupa jellem és nagylelkűség tűnik ki. E tettekből magyarázható meg, hogy Isten, oly sok megpróbáltatások után is fenntartotta nemzetünköt.

Törekedjünk tehát mi néptanítók e tárgyunk előadásá-mal oda hatni, hogy minden egyes tanításunkból elől emlitteken kívül, hazaszeretetet merítsenek tanítványaink.

Törekedjünk az idegen nemzetiséghez tartozókat felvilágosítani arról, hogy a magyarok mindig szeretettel viseltek más nemzetek iránt, s győzzük meg arról, hogy e szép hazában együtt kell élnünk és halnunk.

Az eljárásra vonatkozólag bassunk oda, hogy minden egyes történelmi eseményt lehető rövideden, s főképpen egyszerű nyelvezettel adjuk elő a gyermekeknek. Nem egyszer lehet tapasztalni, különösen tanítói gyűléseken, hogy némely kolléga, oly tudományos és fellengző nyelvezettel adja elő a történelmi tananyagot, hogy talán gimnáziumban is sok volna. Nézetem szerint a népiskolában az ily eljárást kerülni kell, s előadásunkat a gyermeki felfogáshoz kell alkalmazni, mert különben nem értenének meg, míg ellenben, ha meseszerű alakban adjuk elő, egyszeri elmondásunkra képesek megérteni és elmondani. Mielőtt azonban az esemény elmondásához fog-nánk, szükséges az illető földrajzi helyeket, melyek tárgyunkkal összefüggnek, a térképen megjelölni esetleg lerajzolni.

Nagy hasznunkra van az, ha képből is feltüntetve szemléltethetjük a történelmi eseményeket. Egy esatakép szemlélete pl. sokkal jobban megmarad emlékekben, mint a legfnyesebb beszéd, mert így képzelőtehetségük is élénk foglalkozást nyer, s így a lélekre több oldalú benyomás gyakoroltatik. Sajnos, hogy népiskoláink nagy része az ilyen nemzeti eseményeket feltüntető szemléleti képeket szegénység miatt nélkülözni kénytelen, pedig annak egy népiskolából se volna szabad hiányoznia.

Magától értetődik, hogy elbeszéléseink és érzékeltetésünk után tanítványainkkal is elmondattuk, ez által arról győző-dünk meg, hogy megértették és felfogták-e kellőképpen előadásunkat. De még mielőtt a könyvből betanulást feladnók, szükséges azt átolvastatni, s a nebezebb kifejezéseket értelmezni. Együttal esendes foglalkozás képpenírásbeli dolgozatal is feladhatjuk.

Pál Ferencz.

Hogy kerültem én csávába.

Bár férfi vagyok, mégis el nem kerülhetem, hogy néha ki ne menjek a piacra. Anyi a panasz mindenfelé, hogy szinte beleszokik az ember és ha találkozik val-kivel, n

azt kérdezi: hogy van, hanem: mi a baj? A felelet is megszokott már: nagy a drágaság. Hentesek, mészárosok, pékek — ezek a polgárság kísértetei, akik álmaikat zavarják.

A piacra úgy kerültem, hogy a napidíjasok engem biztak meg a memorandum kidolgozásával a drágassági pótlék dolgában. Mivel pedig lelkiismeretes ember vagyok, hát szükségesnek tartottam, hogy alapos tanulmányozással lássak feladatomboz. S miután a főváros is mindent előmunkálatokkal kezd, ennek mintájára kiküldtem önmagamát előmunkálati bizottságnak az élelmi piacra. A bizottság szomorú tapasztalatokról referált az uton hazafelé: az állapot tarthatatlan, néhány mosolygó almát és a mészárosokat, meg a henteseket kivéve, nem lehet semmi vigat találni. Lehangoltan járkel a közönség a kalarábék és tökök között, a busárló oldalon alig látni néhány lelket. A bizottság égetően szükségosnek tartja a memorandumot.

Miután ezt a jelentést önmagamnak a főváros előmunkálati bizottságainál szokatlan gyorsasággal megtettem, átalakultam anyagfeldolgozó bizottsággá. Ez egy kissé tovább tartott, de mégis valamivel rövidebb ideig, mint a budapesti vásárcsarnokok ügye. A memorandum elég hamar elkészült s én jelentésteve bizottsággá gyuródva, benyújtottam azt a nyugdíjasok rendkívüli gyűlésének, mely engem küldöttséggé nevezvén ki, átnyújtotta azt velem egy miniszteri segédfogalmazó urnak, hogy pártolólág nyujtsa tovább. Ezt elvégezvén tudtára adtam a gyűlésnek, hogy három esztendőre feloszlatuunk. Legalább is annyi időbe kerül, míg a miniszterium különféle hivatalnokai azt egymásnak átnyujtogatják. Azért nyulik minden ügy oly hosszúra, mert nagyon sok kéz nyujtogatja egymásnak. Ha ezt a sok kart hosszában összeraknák ugyancsak „hosszu kezű” ember kerülne ki-belöle.

A memorandum-ügy miatt tehát nyugton alhatom már. Hanem a ki egyszer belekóstolt a köztügyekbe, az ellenálhatlan hivatást érez magában, hogy fáradhatlan érdemgyűjtővé nőjje ki magát, a haza, az egyház és az emberiség javára. Én se voltam képes belenyugodni abba, hogy a piaci működéssel vége legyen a tevékenységemnek. Sokáig tanakodtam, hogy addig is, míg a memorandumom világszörntjét megteszi, minő téren érvényesítem a bennem duzzadó erőt

Abban állapotam meg, hogy legjobb lesz ott folytatni ahol kezdtem: a piaczoknál. Csakhogy az élelmi piaczról áteszem működési körömet a könyvpiaczra. Ne tessék megborizadni. Nem azt határoztam el, hogy könyvet írok — ez már nagyon közönséges dolog. Arra vállalkozom, ami sokkal ritkább: olvasni fogom a könyveket.

Elmentem egy boltba, melynek czimirata nagy aranyos betűkkel hirdette, hogy itt könyveket adnak el. Nehezen jutottam be, mert ugy tele volt állogatva könyvpolezokkal kereszttul-kasul, hogy alig mozoghatott az ember benne. Azonkivül a padlót is csupa legujjabb megjelent művek képeztek. Hozzávehetőleg szólva, lehetett ott vagy tizezer kötet. A boltban nem volt egy lélek sem. Végre a hátulsó részen fölfedezhetem nem egy emberit, hanem egy ajtót. Benéztem. Három vagy négy szintén könyvekkel teletömött szobát lehetett onnan látni — de embert egyet sem. Bátoran elkiáltottam magamat: nincs itt senki?! —

Valami állvány mögül elővánszorgott egy sovány sápadt ember, aki vörökre dörzsölte szemeit, melyekről meglátszott,

hogy most ébredt fel. Mikor észrevett, bizalmatlanul, ijedten pislogott felém és resketve kérdezte: mivel szolgálhatok.

— Van-e könyvük?

— Ob, több mint kellene. Higyje el semmi szükségünk rá. Ugy-e, drámát akar kiadni? A legjobb szándék mellett sem lehet. A közönségnek ugy is sok a baja; nem keresik a drámát, csak a vigjátékok. Higyje el kérem, csak a vigjátékok.

— Eszem ágában sincs drámát kiadni. Magam is a vigjátékok szeretem.

— Vigjátékok? És arca még savanyubbra változott. Ugy nézett rám, hogy láttam, oda kíván, ahol a bors terem. — Nincs hálátlanabb, mint a vigjáték. Az egész világ vigjátékok ir. A publikum szereti, de csak a színházban. Venni nem veszi senki. Nem lehet ural, nem lehet.

— De mit beszél ön össze-vissza, szótlan boszankodva. Nem vagyok én színműrő. De már erre tökéletesen kétségbeesett. Révedező szemei az üzött vadéhoz hasonlítottak, sovány ujjai göresösen fésültek gyér haját.

— Tehát regény! Uram, ne tegyen tönkre! Látja ezt a sok könyvet, a háromnegyedrészre regény. Ha annyian olvasnának, mint ahányan irnak, oh akkor boldog lenne a kiadó. Nem adhatom ki, ne is mutassa, nem lehet.

— De hagyjon már szóhoz jutni . . .

— Dehogy hagyom, dehogy hagyom. Ajánlom magamat. Boesánat, ajánlom magamat. Nem lehet ural; szivesen, de nem lehet. Látja, hogy minden a nyakamon van.

Annyit beszélt, hogy már komolyan megharagudtam. Ez mégis borzasztó, kikergetni a vevőt. Pedig én venni akarok és most már azért sem megyek. Az álmos ur látva, hogy nem mozdulok szelid erőszakkal kifelé tolni iparkodott. Alig tudtam mondani neki:

— De én venni akarok.

— Venni akar! Megállt, szemközt velem. Egy darabig hitetlenül rázta fejét, de mikor arczomról leolvasta, hogy komolyan beszélek, szinpadi mozdulattal kitérta karjait és megölelt.

— Ön tehát az olvasóközönség tagja? — kérdezte még mindig kissé hitetlenül.

— Eddig nem voltam, de ezután az leszek.

— Ugy? Mert olyan ismeretlen az ábrázata. Ulyan kevesen olvasnak manap könyvet, hogy a kereskedő minden vevőjét ismeri.

— Vettem észre, hogy nem igen látogatják az üzletet. On még aludni is ráér. De nem fél, hogy ellopnak valamit?

Szomoruan mosolygott.

— Könyvet lopni?! Ezt csak a sajtosok tennék meg, de azok ugy is oly olesön kapják, hogy nem érdemes nekik lopni. Azonkivül sok író ingyen is reudkezésükre bocsátja, hogy legalább így forgalomba kerüljön a munkája.

— De miért alszik mégis. Tehetne okosabbat is.

— Szükségem van rá ural. Éjszaka sohasem alszom a sok gond, a magyar irodalom felvirágzása fölötti bankodás miatt. Ezt nappal ki kell pótolnom.

— Hogyan, ön bankodik az irodalom felvirágzásán? Hiszen önök könyvkereskedők abból élnek.

Megint mosolygott.

— Nem érti azt ön, ural. Abány új író keletkezik annyival kevesebb az olvasópublikum. Mert aki ir, az már

nem olvas. Az írva olvasást csak az iskolában praktizálják. Azelőtt, mikor négy-öt, vagy legfeljebb tíz-tizenöt író volt, a többi tizezer olvasni tudó ember megvette ezek munkáit és olvasott. Ma azonban nem így áll a dolog. Ma tizezren írnak az olvasni tudók közül s a fennmaradó öt-hat vagy legfeljebb tizenöt husz ember nem győzi megvenni a munkáikat. Én tehát lesve-lesem az irodalom hanyatlását.

Különös okoskodás, gondolám, de be kell vallanom, hogy igaz van.

Megvettem egy adomatárt és elbucuszta az elmékedő könyvárastól. Sőt, miután már arra voltam batározva, hogy a könyvpiacon adom magamat, még azt is mondtam neki: viszontlátásra. Ezen szó egészen elérékenyítette. Könyvezve vonult vissza az állvány mögé és igyekezett az álmat mielőbb visszatörzsölni a szeméibe.

Az adomatár nagyon érdekes volt, mivel csupa olyan anekdoták voltak benne, melyeket már elfelejtettem. Többi között az is benne volt, hogy mikor a magyar paraszt legelőszőr látott gőzmozdonyt, fejesóválva jegyezte meg: jajj de huncut az a német, mit ki nem talál. Mondják neki, hogy nem a német találta ezt ki, hanem ánglius.

— Mégis huncut a német, — felelte törhetlen nyugalommal.

Erről az adomáról aztán eszembe jutott, hogy van annak a huncut németnek egy közmondása, melyet leginkább mi magyarok követünk: Nichts über die Kommodität. Nincs jobb a kényelemnél. Be kell vallanom, hogy magam is e közmondás követője valék mindaddig, mígpem a közügynek szenteltem buzgóságot. Szerettem a békét és még most is szeretem. Mivel pedig a béke a jóakaratu embereknek hirdetik, mindenben a jót akarom.

Ezt a nagy jóakaratot ezután — a közügyekben, t. i. a piacokon, még inkább érvényesíthetem. Vártam is az alkalmat sokáig, mely végre meg is jött.

Irnokoskodásom ötödik esztendejében történt, hogy meghalt a miniszteri tanácsosunk. A halálhíre általános izgatottság terjedt el a hivatalban: ki lesz az utód? Még el sem volt temetve a megboldogult, még a lapok be sem fejezték a szokásos visszaemlékezéseket, már megindult a kombináció. A lapok politikai, közgazdasági, nemzetközi s ki tudja minő szempontokat emlegettek ez állás betöltésére vonatkozólag, de minket hivatalbelieket sokkal inkább érdekelt az, hogy szelid lesz-e az új főnök, vagy indulatos, tesz-e kivételeket, vagy csak az érdemre tekint az előléptetésnél s más effélék. Mindegyikünknek volt jelöltje. Az egyik Gombos osztálytanácsost szerette volna, mert az a nagybátyjának közel ismerőse, a másik Vödör Károly tanácsost kívánta, mert halotta, hogy az nagyon barátságos ember, a harmadiknak, negyediknek és így tovább megint más-más volt a jelöltje.

Egyszer csak elkezdtek az újságok irogatni, hogy Nyujtó Sándor, a derék képviselő lesz a mi tanácsosunk utódja. Átutolja az osztálytanácsoságot és egyszerre miniszteri tanácsossá lesz. Ez nagy meglepetés volt. Nem is hittük, hogy úgy lesz. A nagybátyatulajdonos hevesen tiltakozott, a többiek is elágazó véleményben voltak. Ami engem illet, titokban örültem, hogy Nyujtó Sándort jelölgetik, mert ő dijkoskodáson kezdte, mint én. Ugy okoskodtam, hogy az ő esete praecedens az én számomra, hogy a díjnokokból miniszteri tanácsosok lesznek — akarom mondani lehetnek.

Egyébiránt Nyujtót szorgalmas és hozzáférhetlen embernek ismerte mindenki, de mégis csodálkoztak, hogy ő, a hozzáférhetlen, hozzáférjen a tanácsossághoz.

Folyt a vita és a bor szokott vendéglőnkben naponta. Némelyikünk még ki is kelt az ellen, hogy egy „egész közönséges képviselő“ egyszerre méltóságos urrá legyen. Én ritkán szóltam bele, mert féltem, hogy a nagybátyatulajdonos bevádol Gombosnál, akinek pedig szintén nagy chanceai vannak. Már pedig előre elrontani a dolgomat még se akarnám.

Ebben a várakozásteljes, izgatott időben egyszer csak választ kapok a rég elfelejtett memorandumra. Tudtomra adja a magas miniszterium, hogy nemsokára összehívhatja az előtanulmányozási bizottságot és hogy jelenleg a piaci szakértők kihallgatása folyamatban van. Addig kell tűni a vasat, míg meleg, gondolám és elhatároztam, hogy ütöm. Nem a miniszteriumot, hanem azt a bizonyos vasat.

Kikeféltam a fekete kabátomat, aztán annak a kikefélt ujjával végigsimítottam a cilinderemet s így megkefélve és megsimogatva fölvettem a küldöttség ezimét s elindultam — egyenesen a miniszterhez. Tudtam, hogy a közügyet szolgálom s azért teljes bátorsággal nyitottam be az előszobába. Bátorságom csak növekedett, mikor megtudtam, hogy a miniszter — nincs otthon. Ó excellenciája elutazott.

Egy küldöttség félmunkát nem végez, gondolám és miután megtudtam, hogy ő excellenciája Kerekes-Kopplóra utazott, váltottam — küldöttséghez illőleg — másodosztályu jegyet s reményekkel s egy sósperecczel telve utnak indultam.

Az ut meglehetősen unalmas volt. Eleinte olvastam, aztán szundikáltam. Ezt cselekedtem felváltva egész Rikkantóig. Rikkantón egy nagyon fiatal ember szállott be, akinek plajbász volt a kezében és szivar a szájában. Miután a plajbászt a szájába, a szivart meg a kezébe vette, megszólitott.

— Hova tetszik utazni?

— Kerekes-Kopplóra.

Mosolygott. Papirost vett elő és jegyzett valamit. Oda pislantottam, ez volt odairva: nagy néptömeg. Alig hely a kocsiiban. Pedig csak ketten voltunk.

— Kérem én nem vagyok néptömeg, hanem küldöttség.

— Küldöttség? Mohón kérdezősködött, s aztán folyton jegyzett. Kitaláltam, hogy újságíró. Elhatároztam, hogy nagyon fogok vigyázni minden szavamra, mert bizonyosan az újságba kerülök. Kissé izgatott lettem, de bizonyos kéjes érzés zsi-bongatott meg annak a tudatában, hogy most engem — miut valami híres embert — interwiewolnak.

Szóba került a miniszteri tanácsosság megüritlése. Én szépen elmondtam, hogy mi a hivatalban, hogy gondolkozunk, de arról mélységesen hallgattam, hogy én Nyujtó Sándort óhajtanám főnöknek. Egyszerre csak nagy hirtelen azt kérdezi:

— Mit szól ahhoz, hogy a lapok Nyujtó Sándor képviselőt emlegetik?

Mielőtt felelhettem volna — épen állomáson voltunk — néhány fiatal ember szállott be. Örültem, hogy megmenekültem a válaszlástól, de másrészt bántott az, hogy kiestem abból a tekintélyből, hogy a hírlapokat informáljam.

A plajbász ifju ur ismételte a kérdést és az én zavaromat. Helyettem az új vendégek egyike felett.

— Nyujtó Sándor?! Az volna még csak szép. Egy közönséges képviselőt méltóságos urrá tenni. Ugyan ki lehet a protektora. Nem „főnt“ értem, hanem az újságoknál. Ezek az

újságírók azt hiszik, hogy ha ők valami csip-csep embert pártolnak, hát ő felsége rögtön kinevezi miniszteri tanácsosnak.

— Tehát önök nincsenek mellette? — kérdezte ismét a riporter. Megint csak az előbbi ifjú felelt az ő mérges, rikácsoló hangján.

— De ki is volna amellett, hogy ilyen közönséges embert emeljenek ilyen magas méltóságra. Az már még se járna. Ez csak újsághír, amolyan szenzáció csinálás.

Boszankodtam. Szerettem volna megmondani, hogy igen is, a hivatalbeliek örülhetnének, ha Nyujtó Sándor lenne a tanácsos, mert olyan derék embert keresni kell. De — féltem a nagybátyatulajdonostól! Tehát hallgattam.

Jó, hogy nemsokára odaértünk Dobosvárra. Ott félóraig áll a vonat; áthurezolkodhatom más kupéba. Mikor kiszállok, egy szöke, borotvált urat látok ott, aki szintén kiszállt. Hátjádón fölvel járkált a peronnon föl-alá. Láttam, hogy ő is csak ideiglenesen szállt ki, mint én. Ez jó utitárs lesz, gondolám. Bemutattam magamat. Ő is bemutatkozott: Kont Miklós, miniszteri titkár. Ilyen nagy urakkal nem jó utazni, gondolám, és lassan elsonpolyogtam.

A memorandum-ügyben hiába jártam. O excellenciájára Kerekes-Koplalón nem fogadtott küldöttségeket. Levertem haza s csak azzal vigasztaltam magamat, hogy a költségeket falszámítom a napdíjas-egyletnek, mert hiszen a közügy érdekében fáradoztam.

Még aztán sokáig huzódott a drágassági pótlék ügye, míg nem újra egy végzést kaptam, melyben értesítenek, hogy ő excellenciájára ebben a dologban csak akkor fog határozni, mikor az új miniszteri tanácsos ki lesz nevezve. Mert az oly fontos dolog, melyben tanács nélkül nem intézkedik. Miután pedig tanácsos nincs, hát várjunk, míg lesz.

Most még inkább szerettem volna, hogy a képviselő legyen tanácsos. Biztam benne, hogy amilyen derék férfi, támogatni fog bennünket.

Képzhetik, milyen nagy volt az örömöm, mikor egy szép napon olvastam az újságban, hogy csakugyan Nyujtó Sándort emelte a királyi kegy a miniszteri tanácsosi díszes állásra. Biztosra vettem a drágassági pótlékot.

Újra kikéféltam a fekete kabátomat, a ezilinderemet újra végigsimítottam és rohantam a hivatalba, hogy gratuláljak Nyujtó urnak és egyben előadom a memorandum ügyét. Az uton egy régi ismerőssel találkoztam: dr. Kékes Ferenczezel.

— Hova siet?

— Hová? hát Nyujtó Sándorhoz, az új miniszteri tanácsoshoz, feleltem ragyogó arccal. Dr. Kékes Ferencz elképedve bámult rám.

— Azok után? . . .

— Mik után? — kérdeztem szorongva. Veszélyes sejtetem fogott el, hogy itt valami baj van.

— Ismeri Kont Miklós miniszteri titkárt?

— Egyszer találkoztam vele Dobosváron, mikor a miniszter után utaztam.

— Én tegnap beszéltem vele. Kérdezte tőlem, hogy ismerem-e valami Rontó Pál nevű írót. Mondtam, hogy igen. Magamban csodálkoztam, hogy mit akar ez önnel. Nos a titkár elmondta nekem, hogy ő is a miniszter után utazott még pedig Nyujtó Sándorral. Nem kaptak első osztályú kocsit, hát másodosztályú ültek. Egyszer csak hallják, hogy

őn valami riporterrel diskurál a szomszédos fülkében. Nemsokára a riporter azt kérdezte öntől, hogy milyen véleménye van Nyujtó Sándorról. És őn elnevezte őt jött-ment, csip-csep közönséges embernek. Ő pedig ott hallgatta, a szomszéd fülkében. Annyira boszankodott, hogy át akart menni és ki akarta kérni magának, hogy őt így szidja, de aztán azt mondta, hogy nem érdemes.

Kékültem, zöldültem. Ha az a rikácsoló hang e perczben odakerült, ahova én kívántam, hát ugyancsak mélyre esett volna. Dr. Kékes folytatta:

— És őn mindezek után Dobosváron bemutatja magát Kontnak. Ezt uram, nagyon rosszul cselekedte. Az őn dolga alapsan el van rontva Nyujtó Sándornál.

Kétségbeestem. Mit csináljak én most? Fölmenjek hozzá és mentegetőzsem? Azt ugy sem hiszi el. Kontnak a közbenjárását kérem ki? De miért? hisz én ártatlan vagyok. Legjobb volna, ha azt a rikácsolót fölfedezném valahol, aki miatt a csávába kerültem. Egyébiránt belátom, hogy itt hasztalan minden. Az ugy is letagadná az egészszet. Nincs más hátra, mint: visszavonulok a közügyektől.

Hazamentem. Beporoltam a kabátomat, visszaborzoltam a ezilinderemet, széttéptem a memorandum-végzéseket és lemondtam arról, hogy előléptessenek addig, míg valamiképp Nyujtó Sándor is meg nem tudja, — hogy kerültem én csávába.

Czenner Lajos.

Kisebb közlemények.

— **Kétszáz évvel ezelőtt Kézdi-Szentléleken.** Kézdi-Szentléleken f. hó 20-án Szent István király bucsuja és új Péterffy Lőrincz erdélyegyházmegyei. áldozó pap primiciájára tartott meg a lehető legnagyobb fényben. A kétszáz év minden részében megható és magasztos volt. — Istené ezért a díszesség. És az érdem? Gidófalvy Gerő uré, kit mint kézdi-szentléleki piébánost és t. esperest tényei díszérnek, elragadó szónoklatai magasztalnak, nemes szíve és lelke a nagyság fénykörébe emelnek.

Szent István királyunknak, édes honunk legnagyobb férfiaknak, nemzetünk atyjának, a kereszténység magyar apostolának, első szent királyunknak ünnepét szenteltük mi is. Ünnepét azon férfinak, ki a magyar kebelbe a vallásosságot lehelté, ki nemzetünket a pogányság sötét éjjeléből a kereszténység tündöklő napjától megvilágított üdvöndőbe vezette. Nemcsak keresztényi, hanem nemzeti ünnepet is ültünk. Azon tisztelettel, melylyel Szent Istvánnak mint szentnek tartozunk. E nagy férfinak hazafias szelleme lebeg — kell lebegnie — minden igaz magyar előtt; mert tudja az igaz magyar azt, hogy neki Szent István király valódi atya. Hálás érzelmek járják át keblünket, ha meggondoljuk, hogy Szent István király az, ki nekünk a művelődés, a nemesedés hajnalának biborbárony függönyét szétnyitotta, a nemzeti

jólét, nagyság és fénynek ösvényeit megmutatta. Ő az, ki minket a valódi (és nem talmi, újabb divatu, nyulbőrös) szent hazafiságra megtanított. Ő örökké emlékezetében lesz nemzetünknek. Nem feleli e nemzet az ő atyját; nem, mert a magyarnak nemes az ő szíve, nemes az ő lelke. „Csak törpe nép felelhet ős nagyságot.“

A templom szent falai visszhangoztatták a szent királyra vonatkozó magasztos éneket. És a szónok? Ez a szent királyról elmondotta mindazt, amit mi, mint keresztények és bonfiak, vártunk. Ez az ünnep első része.

Az ünnep második része magasztosabb és meghatóbb volt. Az új áldozárt a papság és hívek sokasága szent énekek és a harangok zengedezése között kísérte ki a papi lakból az Ur szentélyébe. A kézdiszentléleki plébános-főesperes ur manuatorsága mellett kezdetét vette a „Veni Sancte“ után az új szövetség vérontás nélküli szent mise-áldozata. Félhangzott a magasztos „Gloria in excelsis Deo“ (dicsőség mennyben az Istennek) kezdetű angyali ének. Evangelium után ft. Rápolty Ferencz szárazpataki plébános ur lépett a szószékre és hirdette az Urnak szent igéit, melyekre úgy figyeltünk, mint Mózes az Ur szavaira. Meg volt hatva mindenki, de mégis a meghatottság az édes öröm mindenkit magával ragadó jelei — az örömkönnövek — az új misés pap édes anyjának és kedves testvéreinek szemében ragyogtak. Adja az Úr; mindig így legyen! A szent mise alatt fenséges látvány tárult szemünk elé. Ott rang- és személykülönbség nélkül mindnyájan térdre borulva imádkoztak és énekeltek. Nem kímélték a hölgyek fényes, drága öltönytöveiket, nem válogattak a helyekben: együtt borultak le a buzgó néppel a porba, együtt imádkoztak, együtt rebegték ajkaiat. Tartsd meg Uram az új papot egyházunk és hazánk javára sokáig! A szent mise végén áldását adá reánk az új pap. Sok jót kívánt. Viszonozzuk mi is a jókat, midőn kérjük az Égek Urát a szentírás szavaival: „Töltse be az Ur felkedüdvére minden kérésedet! Adja meg neked az Ur a bölcsesség, értelem, tudomány, tanács, lelki erősség, ájtatosság és isteni felelemnek szent szellemét, hogy légy mindig Melehi sedek renje szerinti pap! Adjon neked az Ur hosszú életet, hogy lássad Jeruzsálem javait életed minden napjaiban. Adjon neked tégedet az ur minden égi és földi áldással!“

Látni egy ép, erőteljes, szép férfit lemondani a világról és annak kínálózó élvezetéről akkor, midőn az őt leginkább édesgeti: látni egy férfit, ki akkor ragadja kezébe a feszületet és hirdeti, védi Jézus tanait, midőn azt igen sokan megvetik; látni egy férfit, ki akkor lép Jézus Krisztus szolgálatába, midőn Jézusért és az ő szent hitéért üldözik, büntetik: ehhez valóban benső, átkutatatlan hívás, isteni küldetés kell. Noha „minden erény önáldozattal jár“, de mégis legnagyobb áldozatot követel a papi erény. A jó pap nemcsak lelki vezére, hanem atya a hívő népnek, legnagyobb

jötevője az emberiségnek személy és rangkülömbőség nélkül. Ő egy eleven áldozat. Élete nem az övé, hanem a hívéké. Szomorúságaiban nincs vigasztalója; csak Jézus Krisztus keresztjében talál felüdülést és teljes vigasztalást. Ő a szolgák szolgája; éjjel-nappal, melegben és hidegben, alkalmas és alkalmatlan időben egészséges és beteges állapotában mindig híveinek lelki üdvéért fáradozik; nem kíméli egészségét, nem félti életét a ragályos betegeknel stb. Aztán mily sok jót tesznek a papok! Szólanak helyettem a mindennapos szegények, árvák, özvegyek, utazók, vándorok, de szólhatnak egyházunk és hazánk azon jelesei, kik a papság által tett kegyes alapítványok (fundációk) segélyezése mellett nyerték kiképeztetésüket. (Vajha háládatosak is lennének ezért mindnyájan!)

A lelki lakomát követte a testi, a plébánia-lakban. A pohárköszöntések sorát megnyitotta az új misés pap, éltetve kegyelmes püspök urunkat, Lönbart Ferencz ur ő nagyméltóságát, a legkegyesebb főpásztort; azután manuatorának, a szónoknak, a papságnak, az oltáranyáknak, és korszor hölgyeknek mondott igen megható szavakban hálás köszönetet.

A pohárköszöntők közül kiténtek: a papok és dr. Balogh Vendel ügyvéd. Ez utolsónak eszme- és tartalomdus beszéde a díszes vendégkoszorút magával ragadta.

Ezen magasztos ünnep, melyen annyi hü kebel, annyi rokonszív ölelkezett az új pap és jötevője, a kézdiszentléleki plébános-főesperes ur iránti jó kívánságban, versenyezett üdvözlésben: még sokszor meg fog emlékeink között ujulni, e nap nagy emlékeit sokáig fogjuk emlegetni, s mindig azt fogjuk mondani: tartsd meg Uram új papunkat!

Kovács Lajos,
zágoni római kath. pap.

Felhívás a szabadkai kath. nagygyűlésre.

Nagy lelki öröm szállhatja meg Magyarországot: hűséges katolikusait a következő felhívás olvasásakor, a melyből megtudhatják, hogy Szabadkán rövid időközök után, már a harmadik katolikus nagygyűlés fog ülésezni.

Szűkebb körnek szól ugyan a felhívás címzése, de ott lesz a szabadkai kath. nagygyűlésben Magyarország összes millióinak érdeke és lelke.

Kívánatos, hogy az ország minden vidékéről menjenek le Szabadkára mennél többen, lelkesedni és tanulni nagy kath. akéziók szervezését s vezetését.

A felhívás szövege im itt következik:

Bács-Bodrog megye katolikusai!

Mindannyitok előtt ismeretes a magas kormány nyíltan bevallott egyházpolitikája, vagyis ismeretesek ama részben kész, részben készülő törvényjavaslatok, melyekkel isteni eredetű hitvallásunk alapezikképei s az ezekkel okozati összefüggésben álló tiszta erkölcsök fenyegettetnek. Ilyen törvényjavaslatok: a polgári házasságról, a szülők jogainak elkobzásáról, mely vallásban neveltetéséről, a zsidó receptió-ról, vagyis, hogy bárki szabadon elhagyhatja isteni vallásunkat, mely egykor a világ pogány vad népeit megtérítet-

s a műveltség mai magas fokára felemelni képes vala és kénye-kedve szerint átmehet a zsidó vallásra. — stb.

Alulírott vegyes-bizottság, megyénk számos előkelő értelmiségével tanácskozva, elhatározá, hogy ezen hitében mindig buzgó vármegyének katolikusait egy nagygyűlésre Szabadkára egybehozza, hogy azon a napirenden forgó, egyházpolitikai kérdéseket fejtegesse, az elméket azok iránt tájékozva felvilágosítsa, a szíveket isteni hitünk becsülésére, szeretetre s a mellette való összetartásra buzdítsa.

Szeretett Hitfeleink! nem mi vagyunk e téren az első. Már előbb soproni, majd komáromi hittestvéreink tartottak ez év folyamán ily nagygyűléseket hitsorsaik tájékozása, felvilágosítása s buzdítására.

Mi az ő nyomdokaikon haladva, ebben a művelt külföldet is szívesen utánozzuk, a hol jelesen: Német-, Francia- és Olaszországokban évenként tartatnak a kath. vallást érdeklő napi kérdéseket megbeszélő ily nagygyűlések. Nálunk is nagy a szükség ily gyűlésre, hogy a katolikus öntudat, mely sokaknál szendereg, felébresztessék: kath. gondolkozásunk eseményeinkben minden téren érvényesüljön.

Ezt elérni leghatályosabban a kath. népgyűlések által lehet. Mert a korunkat figyelmesen vizsgáló el nem zárkozhatik ezen lódió sikerek elől, melyeket a szabad polgárok minden téren való egyesülése, társulása s gyülekezése felmutat.

Fel tehát szeretett Hitfeleink! egyesüljünk s gyülekezünk minél tömegesebben a Szabadkán szept. 10 én megtartandó kath. nagygyűlésre.

Nem lesz ez sem politikai tüntetés, sem semmi féle párt-színezetű gyűlés. Nem lesz ez hazánk törvényes kormányának törvényhozásának megsértése. Ez egyedül nyilvánulása akar lenni hő érzelmeik, ragaszkodásunk és odaadásunknak sz. hitünk iránt, melyet szívünk életénél jobban szeretünk, s mely nélkül élni nem óhajtunk. mert ez földi s örök boldogságunk záloga, útja és eszköze. Ez a földnek soba eléggé meg nem becsülhető — s mert isteni — és a végtelentárgyazza tehát végtelen értékű kincse.

Mutassuk tehát meg a nemzet, a kormány, a törvényhozók előtt, hogy vallásunkat becsülni, szeretni, érte lelkesedni tudunk! s hogy annak tanain semminemű sérelmet ejteni nem akarunk. Megengedik e nyilvánulását érzelmeinknek hazánk törvényei.

Töletek függ most katolikusok e gyűlés sikere s így megyénk e tekintetbeni hirneve, dicsősége és tekintélye.

Rátok tekint most a haza katolikusainak szeme, rajtatok függ számos millió kath. figyelme. Veletek érez a jók serege! Jöjjetek!

Nagygyűlésünk a mondott napon d. e. 10 óra után vendi kezdetét a sz. Teréztemplom előtti térségen. Elnökei lesznek galanthai gróf Esterházi Miklós, hazánk egy nagynevű és magyar katolikus nemzetségének dicső ivadéka és dr. Boromisza Tibor bölcsészettudor, a kalocsai káptalan kanonoka.

A letárgyalandó programmpontok im ezek:

- a) Egy hazafias ének.
- b) Elnöki megnyitó. Gróf Esterházy Miklós Mórész.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

c) Ő szentségének, O felségének és a kalocsai érsek ő nméltóságának táviratilag való üdvözlése. Dr. Boromisza Tibor.

d) Az elkeresztelésről, az anyakönyvek államosításáról és az 1868 iki 53. t. cz. módosításáról a népgyűléshez intézett beszéd és határozat. Dr. Stee György.

e) A polgári házasságról a népgyűléshez intézett beszéd és határozat. Zitti Róbert.

f) A vallásszabadságról és a zsidó recepezióról a gyűléshez intézett beszéd és határozat. Dr. Gyűrky Ödön.

g) Szinte egy beszéd a népgyűléshez a kath. öntudat és hitélet ébresztéséről, a kath. körök alakításának szükségességéről és a katolikus sajtóról. Petrovácz József.

h) Bezárásul egy hazafias ének.

Fel tehát szeretett Hitfeleink. Jöjjetek! Várva várunk, szeretettől döbögő kebellet hívunk s üdvözlünk! Isten hozzon benneteket!

Kelt Szabadkán, 1893. aug. havában

A rendező-bizottság.

Napi események köréből

— **Nyilvános hála.** Bartalis Lajos m. igeni kántortanító a nyilvánosság terén rója le a hála adóját kegyelmes főpásztor urunk ő Nagyméltósága iránt, hogy őt 15 frtnyi összeggel segíelyezni méltóztatott.

— **Magyar hittérítő vértanúsága.** Sokan emlékeznek még arra a magyar hittérítőre, kit akkor ugyancsak megbámultak kínai színes ruhába öltözött szalás alakjáért, hosszú czopfjáért. Ūrge Ignác, így hívták a lazarista szerzetest, ki egy kis kínai gyermekkel járt itt, adományokat gyűjteni egy keresztény templomra, melyet ő hittérítő állomásán, Kína belsejében akart fölépíteni. A kis fiu beszélt is egy kicsit magyarul: Ūrge tanította meg, hogy mint mondotta, legyen valakije, a kivel a maga nyelvén beszélhet. Körülbelül fél esztendeig járt itt városról-városra a kínai misszionárius, miközben megfordult szülőföldjén, a csallóközi Zsigárdon is. Azután visszatért Kinába. Több ízben hoztak róla hirt a lapok, közölték egy levelét is, melyben telepe virágzásáról beszélt. Most egy német lap azt a hirt kapja Kinából, hogy Ūrge Ignác vértanu halált halt. A Kína belsejében meg-megújuló keresztény-üldözésnek lett áldozata. Egy alkalommal a fanatikus benszülöttek megrohanták Ūrge telepét, a hittérítő elővonszolták menedékhelyéről s lefejezték.

— **Az aquinói szent Tamás társaság.** A legnagyobb örömmel jelentjük, hogy az aquinói szent Tamás-társaság, mely még a mult év nyarán alakult meg a ker. bölcsélet s különösen a skóla filozófiájának ápolása terjesztése czéljából, a jövő hóban meg fogja kezdeni működését. Alapszabályai végre most legközelebb megnyerték a felső megerősítést s így most már akadálytalanul indulhat czélja felé. Adja Isten, hogy buzgó működése nyomán a skolasztikus bölcsélet renesszansza takadjon hazánkban is.